- Σ -

(06/09, version 18)

Σακᾶς saka=πλανοδιος πωλητης νερου

Σαλαγκούδης

Σαλεπης, *Σαλεπτζής* salep=σαλεπι, salepçi=παρασκευαστης/πωλητης σαλεπιου

Σαλεύρης

Σαμακοβλίδη

Σαμπάνης şaban=βλάκας, κουτός, ηλίθιος (Τούρκικα). Ο [ΜΤ] προσθέτει καί τά saban= άροτρο, sapan=σφεντόνα, σκοινί γιά δέσιμο φορτίου. Παρατηρούμε οτι ο γνωστός αρσιβαρίστας καί Ολυμπιονίκης Σαμπάνης, πρίν νά Ελληνοποιηθή, ήταν γνωστός στην Αλβανία ως Luan (=λιοντάρι) Shabani καί αν αυτή η γραφή θεωρηθεί τυπική, ενισχύεται η εκδοχή şaban. Σημειώνουμε ότι Şaban είναι ο όγδοος μήνας τού Μωαμεθανικού έτους καί ανδρικό όνομα, ενώ şaban σήμαινε (σέ αρχαΐζουσα Τουρκική) καί (από έκπληξη) άναυδος, άλαλος, ανίκανος να κινηθή, να αντιδράση, νά μιλήση, ξερός.

Σαμπάς, *Σαμπόγλου* Σύμφωνα μέ τόν [ΔΤ] από το saba= (1) ανατολικό αεράκι (2) τύπος μακαμιού, μουσικού δρόμου. Τό επίθετο Saboğlu χρησιμοποιείται στήν Τουρκία.

Σαμπράκος

Σαραϊδάρης

Σαράτσης Τρκ. saraç (από τά Αραβικά) σαμαρτζης, τσαρουχας, κατασκευαστής/πωλητής δερματίνων ειδών.

Σαρηκεχαγιάς Κατά τά φαινόμενα, Σαρής+Κεχαγιάς

Σαρής *Σαρίδης* *Σαριδάκης* sarı= κιτρινος, ξανθος, ωχρος, κιτρινο (αυγου). Χρησιμοποιείται επίσης για κάποιον που εχει τη χρυσή/ίκτερο. Επίσης υπάρχουν και τα ομόηχα (γιά τούς Έλληνες) sari=κολλητική (αρρώστεια), sar'i = επιληπτικός, şari=νομοθέτης, ο Προφήθης Μωάμεθ, ο οδηγητής *αλλά αυτές οι λέξεις ειναι γραμματιζούμενες.*

Σ(ι)αφάκας şafak=αυγη, πρωτο φως, λυκαυγες

Σαφρανογλου safran=το φυτο κροκος και η.κιτρινη χρωστικη ουσια (σαφρανι) που βγαινει απ' αυτο

Σεΐδης ΤΚΑ=4 (κατά τα φαινόμενα μία και μόνη οικογένεια) (11/08). Ελληνοποίηση του Σείντής, βλέπε επώνυμο.

Σεϊντής ΤΚΑ=38. Στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε 3 Saydı και 2 Seydi. Οι ρηματικές καταλήξεις --saydı και –seydi δηλώνουν ανεκπλήρωτες προυποθέσεις του τύπου αν είχε (δεί, καταλάβει, γνωρίσει, αγαπήσει...). Ισως το

	όνομα να δήλωνε κάποιον που συστηματικά ψάχνει δια δικαιολογίες και υπεκφυγές. Παράλληλα τα Οθ. είχαν τις λέξεις: • saydi=σχετικός με το κυνήγι/ψάρεμα • şeyd=υποκρισία, κολακεία, απάτη • şeyda= τρελλος, θεότρελλος, ερωτευμένος, ερωτευμένος τρελλά. Οι παραπάνω λέξεις μάλλον είναι άσχετες με το επώνυμο αλλά όσοι θυμούνται το επώνυμο του εισαγγελέα ο οποίος εισηγήθηκε την αθώωση του Ναξάκη και το σκεπτικό της εισηγήσεως ίσως άλλα νομίζουν.
Σεράσης *Σερασίδης*	ΤΚΑ=4, 1 (01/09). Βασικά δεν ξέρω. Σε ένα βιβλίο του 1870 (Ιστορία της Τραπεζούντας) ο συγγραφέας μνημονεύει τους πολυάριθμους συνδρομητές του ανάμεσα στους οποίους βρίσκουμε τα επώνυμα Σεράσης και Συράσης. Πέραν τούτου, ουδέν.
Σερασκέρης	ΤΚΑ=17 (01/09). Στα Οθ. serasker= (1) αρχιστράτηγος (2) υπουργός Αμύνης (παληά λεγότανε πολέμου (το Περσογενές ser= (1) κεφαλή (2) αρχηγός, διοοκητής). Ενας και μόνο Serasker στον ΤΚΚΑ, κανένας στον ΤΚΚΕ.
Σερασιώτης	ΤΚΑ=10 (01/09). Χωριό Σερέσι η Σερεσί στην Αρτα, μετωνομάστηκε σε Μικροσπηλιά το 1927.
Σερέτης Σερπετζής	Τρκ (απο τα Αραβ.) şirret=κακία, μοχθηρότητα (2) κακός, μοχθηρός (3) στρίγγλα, μέγαιρα. Στα ελληνικά σερέτης= δύστροπος, ευέξαπτος, καβγατζής, δες και το τραγούδι «ο Αντώνης, ο βαρκάρης, ο σερέτης, έπαψε να ζη ρεμπέτης...»
Σερσέμης	(ΤΚΑ=1) Τρκ. sersem=ανόητος, χαζοβιόλης, βλάκας
Σεχάς, Σεχιδης	seha= saha= γενναιοδωρία
Σηφάκης	Ιωσηφάκης
Σιδέρης[ΤΝ] *Σιδεράς* *Σιδερίδης* *Σιδερόπουλος*	ΤΚΑ=100+,92+,63+,11. Ο [ΜΤ] θεωρεί τα τρία τελευταία επαγγελματικά αλλά δεν αναφέρεται στο πρώτο. Σύμφωνα με την [ΜΜΔ] Σιδέρ και Σιδερί είναι υποκοριστικά του Ισίδωρος. Οπότε, μερικοί τουλάχιστον από τους πολυάριθμους Σιδέρηδες ίσως είναι απόγονοι κάποιου Ισίδωρου
Σινάνης, *Σινάνογλου*	Οπως επισημαίνει ο [ΜΤ] στα Τρκ sinan=λόγχη. Προσθέτουμε τα εξής: • sinanî=σχετικός με λόγχες, κατασκευαστής λογχών

- Η αρχαΐζουσα Τρκ. χρησιμοποιούσε το ρήμα sınmak (μετοχή sınan) και την έννοια (1) διασκορπίζομαι και (2) είμαι άφραγκος, χρεοκοπημένος
- Ο Mimar Koca Sinan, ηταν (και είναι) ενας πολυ γνωστός Οθωμανός (χριστιανός στη γέννηση, όνομα Ιωσήφ) αρχιτέκτονας.

Οπότε το όνομα ίσως έχει και άλλες έννοιες.

Σινιόσογλου ΤΚΑ=9.

Σιούλας **

Σιούτης[ΤΝ] ΤΚΑ=100+, 36, 7. Ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί το Σιοπύτας από το Τρκ. süt= γάλα. Νομίζω οτικάνει λάθος. Η γεωγραφική παρουσία του ονόματος και η απουσία ονομάτων τύπου **ογλου δείχνει τα Αρβανίτικα. Πράγματι, σιούτι στα Ελληνικά [ΔΔ] και shyt στα Αλβ. [ΝΓ] είναι προσδιορισμός ζώου με σπασμένο κέρατο (π.χ., κριάρι, τράγος). Κατ᾽επ᾽ρκτασιν η λέξη σημαίνει ακρωτηριασμένος (π.χ., κανάτα με λαβή σπασμένη), κάτι σαν το Τσολάκης γιά ανθρώπους. Προσθέτουμε οτι στα Αλβ shyta= παρωτίτιδα/μαγουλήθρα οπότε το Σιούτας πιθανώτατα σχετίζεται με την αρρώστεια η με την εμφάνιση (χοντρά μαγουλα).

Σιούτας

Σιούτος

Σιουφάς (ΤΝ) Μάλλον απο το Τρκ. ṣuf'a η ṣüf'a που αναφέρεται στο δικαίωμα της πρώτης προσφοράς η σε ιδιοκτησία που υπόκειται σε τέτοιο δικαίωμα. Συνήθως σπίτι η χωράφι με δεύτερο ιδιοκτήτη η σπίτι/χωράφι που συνορεύει με διπλανή ιδιοκτησία. Αυτός που είχε τέτοια δικαιώματα λεγότανε ṣefi με γραμματιζούμενο Αραβογενή πληθυντικό ṣufaa

Σισμάνης şişman=ευσωμος, χοντρος

Σιώτρας ***

Σκαλίτζος ***** Αλβ;;;;

Σκαλίτσος

Σκαλιτόπουλος

Σκαρμούτσος [ΤΝ] Ισως απο το Ιταλικό scaramugio η scaramuccio (scaramuccia στα σημερινά Ιταλικά) με την έννοια μικρομάχη, αψιμαχία (αλλά και λογομαχία, καυγάς ερωτευμένων). Ινδοευρωπαική ρίζα sker=κόβω, παλαιοΓερμανικό skirmen= προστατεύω, Αγγλικα skarmuch καί skirmish.

Σκέλ(λ)ας[ΤΝ] Ισως από το Αλβ. shkel (καταπατώ, παραβιάζω, σφάλλω/παρακάνω, συνουσιάζομαι (γιά πουλιά) και shkelës= παραβάτης

Σκελίδης

Σκλαπάνη

Σκεντέρης Αλβ. Skënder= Τρκ. İskender=Αλέξανδρος.

Σημείωση. Ο πιό γνωστός Σκεντέρης ειναι ο Skenderbey/Skenderbeg (1405-1468) εθνικός ήρωας τής Αλβανίας. Τό όνομα του ήτανε George Kastrioti, Gjergj Kastriota, η Γεώργιος Καστριώτης. Ομηρος από τήν εφηβική του ηλικία στην αυλή τού Σουλτάνου Μουράτ ΙΙ στήν Αδριανούπολη, τούρκεψε, υπηρέτησε επιτυχημένα στό στρατό, κατατρόπωσε διάφορους στρατούς Χριστιανών, καί οι Τούρκοι τού έδοσαν, τιμής ένεκεν, τό όνομα İskender. Αργότερα ξανάγινε Χριστιανός, επαναστάτησε, κατέλαβε καί υπεράσπισε επιτυχημένα (μέχρι τό θανατό του από αρρώστια) ένα κομμάτι τής σύγχρονης Αλβανίας καί τής Ηπείρου. Οι ιστορικοί συζητάνε ακόμα άν ήτανε Αλβανός η Ελληνας καί μερικοί ισχυρίζονται οτι επειδή η διαφορά ανάμεσα στους μέν καί τούς δέ είναι μικρη καί τόν δέκατοπέμπτο αιώνα μικρότερη, μπορεί νά θεωρηθή καί τά δύο.

Σκιτζῆς eskici (παλητζης, επιδιορθωτης παπουτσιων). Στα Ελληνικα η λεξη εχει αποκτησει την εννοια « αδεξιος, ασχετος, κακος και ζημιογονος επαγγελματίας»

Σκουζές Αλβ. shkozë= καρπίνος, γαύρος, δέντρο τύπου σημύδας μικρού ύψους.

Σκούρτης Μάλλον απο το Αλβ. shkurt= κοντός. Σημειώνουμε και τα shkurte= τύπος ενδύματος/τελική προσφορά σε διαπραγματεύσεις και shkurtë= τύπος ενδύματος, μέθοδος επιλογής [όποιος τραβήξει το κοντό καλάμι], ορτύκι.

Σκράπας ΤΚΑ=4, 7, 3. Στα Ελληνικά σκράπας=κακός μαθητής, αδαής, άσχετος, βλάκας και ο [ΤΦ] το ετυμολογεί απο το Αγγλ. scrape, ενώ το [ΙΜΤ] απο το scrap. Ο [ΣΤ] γράφει «δεν ξέρω σκράπ»=δεν ξέρω τίποτα. Σημειώνουμε πάντως το Αλβ. skrabë=ορνιθοσκαλίσματα, δυσανάγνωστη γραφή, Skrapar =περιοχή της Αλβανίας και skraparas=skrapalli=απο το Skrapar (το Σκραπαλής δεν εμφανίζεται στον ΤΚΑ, εμφανίζεται όμως στο διαδίκτυο), shkrap= (1) σκορπιός (2) κρότος του ουραίου όταν εκπυρσοκροτεί το όπλο, και έκφραση nuk ia bë shkrap=αποδεικνύομαι τελείως ανίκανος.

Σκραπαλιώρης

Σκράπης

Σμπαρούμης

Σμπαρούνης

Σαλαγκούδης

Σοϊλές **ΤΚΑ=28 Şöyle soylu**

Σοιλής

Σουλές[ΤΝ] ΤΚΑ=ΤΚΘ=0 (06/09) αλλά το επώνυμο εμφανίζεται στο διαδίκτυο (π.χ. ο Παναγιώτης Σουλές που διδάσκει Μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ασύγχρονη τηλεκπαίδευση)). Μάλλον από το Αλβ. sylesh=

αφελής, εύπιστος, ανίκανος να καταλάβη τι μαγειρεύεται, ανόητος, βλάκας, κουτός, μωρός, χαζοβιόλης.

Σούρπης Σύμφωνα με τον [ΚΜ] Αλβ. και σημαίνει ρουφηχτής. Αλβ. surb= ρουφάω, σιγοπίνω. Τοπωνύμιο Σούρπη (δύο χωριά).

Σουσουρής

Σουφλέρης[ΤΝ] *Σουφλέρος* ΤΚΑ=14,24. Στα Γαλλικά έχουμε τη ομόηχα (για τους Ελληνες βέβαια) chou fleur=κουνουπίδι και souffleur= (1) θηλαστικό τύπου δελφινιού (2) εργάτης στην βιοτεχνία γυάλινων ειδών 3) υποβολέας στο θέατρο (από τα souffle και souffler τα οποία βασικά σημαίνουν εκπνοή -κατά τη διάρκεια φυσιολογικής αναπνοής- και εκπνέω). Η τελευταία έννοια είχε υιοθετηθεί στα Τρκ. ως suflör. Κατά τη γνώμη μου το όνομα προέρχεται από το souffleur ίσως μέσω της Τουρκικής. Ο αναγνώστης μπορεί να εξετάση και τα Αραβογενή Τρκ. süfl, süflâ, süflâni, και süfli με τη γενική έννοια του κατακαθιού, του κατωτέρου, της χαμηλής ποιότητας.

Σπάτας Συμφωνα μέ τόν [ΜΤ] από τό Αλβ. shpatë=τσεκούρι. Νομίζω ότι κάποιος μπέρδεψε τά ομόηχα γιά τούς Ελληνες sh καί s. Βασικά, shpatë=σπαθί, sëpatë=τσεκούρι (χρήσεις καθημερινές η πολεμικές), sëpatar=ξυλοκόπος. Ολες αυτές οι λέξεις έχουν προφανείς ομοιότητες μέ τή λέξη σπαθί καί προερχονται από τήν ΙνδοΕυρωπαϊκή ρίζα spē=μακρόστενο ξύλο μέ επίπεδες πλευρές από τήν οποία ετυμολογούνται λέξεις όπως σφήνα, σπάθη, spatha (Λατινικά), espee and epée (Γαλλικα), spoon, spade, spatula, καί spay (Αγγλικά, spay =αφαιρώ τίς ωοθήκες). Σημειώνουμε επίσης οτι σύμφωνα με το Αμαριώτικο γλωσσάρι (http://www.amariotes.com/glossari/glosari.htm) *σπάθη*= η παΐδα του σαμαριού (το πλαϊνό ξύλο).
Τελικά, παρά τό γεγονός ότι τά Σπάτα κατοικούνταν από Αλβανόφωνους καί τό όνομα Σπάτας (ίσως, «από τά Σπάτα») δείχνει καταγωγή απο Αλβανόφωνους, η λέξη μπορεί νά θεωρηθή Ελληνική.

Σπαχῆς sipahi=τιμαριουχος του Οθωμανικου κρατους, με υποχρεωση να μαχεται εφιππος για τον Σουλτανο. Κατ' επέκτασιν, εφιππος πολεμιστης

Στέργος

Στοφορόπουλος ???

Σωμαρακάκης Αναφερόμενος σε ελληνοποιήσεις ονομάτων ο [ΜΤ] ετυμολογεί το Σωμερίδης από το Τζουμερίδης. Κάτι ανάλογο δείχνει να συμβαίνη κάι εδώ. Πράγματι πάρχει το τοπωνύμιο Τσουμαράκι (βουνοκορφή, 900μ, Κερασιά, Καρδίτσα), και το όνομα Τσουμαράκης (Γεωπονική

Αθηνών). Σημειώνουμε επίσης και το Αλβ. xhumare= το υγρό που παραμένει οταν μαζευτει το λάδι της ελιάς.

.